

..... Σ Η Μ Α

0.-

Στήν ἀρχή τοῦ προγράμματός μας, θά σᾶς μεταδώσωμε σημεῖωμα τοῦ Ἀν-
τώνη Παπαδόπουλου ἀπό τό χωριό Σκήτη Κοζάνης γιά τά Μωμοέρια - καρ-
ναβάλια - ἔθιμο τῆς Πρωτοχρονιᾶς, ἔτσι ὅπως γινόταν στόν Πόντο στό
χωριό Λαραχανή.

Ὁ Παπαδόπουλος βασίστηκε σέ πληροφορίες, πού τοῦ ἔδωσε ὁ συγχω-
ριανός του Σαββίδης Ἀντώνιος.

Τό ἔθιμο γιά τό ὅποιο σᾶς μιλοῦμε, συνεχίζεται στό χωριό Σκήτη,
ὅπως ἀκριβῶς γινόταν καί στήν Λαραχανή τοῦ Πόντου.

Τί ἦταν τά Μωμοέρια; Ἀπό τό ρῆμα μωμῶμαι, πού σημαίνει σκώπτω,
φέγω, εἰρωνεύομαι. Σιγά-σιγά πῆρε καί ἄλλες ἔννοιες, τήν ἔννοια τοῦ
μιμοῦμαι μέ κάποια ὅμως σατιρική διάθεση.

Λοιπόν τά Μωμοέρια δέν ἦταν, παρά ἕνας θίασος, ἕνα συγκρότημα,
ὅπου διάφορα πρόσωπα παίζουν χαρακτηριστικούς ρόλους.

Ἄς δοῦμε λοιπόν τά μέλη τοῦ θιάσου:

1.- Ὁ ἄλογᾶς - πρόσωπο, πού παρήστανε ἄλογο. Μετέφευγόταν πρός τοῦτο
κατάλληλα.

2.- Ὁ γέρον - ὁ κοτσιαμάνον - ὁ κυρίως μωμόερον, μέ προσωπίδα, στή
μέση του κωδωνίσκοι καί μέ ῥάβδο στό χέρι.

3.- Ὁ κόρ-σεῦτάν - διάβολος - μέ μαύρη ἐνδυμασία καί μέ δυό ράβδους
στά χέρια του.

4.- Ὁ γατῆς - δικαστής - μέ κομπολόι στό λαιμό ἀπό πατάτες καί διά-
φορα ἄλλα μπιχλιπίδια.

5.- Ὁ ζαπτιάς - χωροφύλακας - μέ ἀνάλογον στολήν καί ὄπλον.

6.- Ἡ νύφε - νεανίας χωρίς μουστάκι, ντυμένος γυναικεῖα φορέματα
καί στολισμένος ὡς νύμφη.

7.- Ὁ γιατρός μέ ματογυῖα καί μ' ἕνα σακίδιο στά χέρια, ὅπου τά
φάρμακα.

8.- Οἱ τσιαουσάδες - τρεῖς τόν ἀριθμόν - μέ ἄσπρην ἐνδυμασίαν καί
προσωπίδα.

9.- Ἡ κοτσάκη, ἡ γυναίκα τοῦ κατσαμάνου, πού εἶδαμε.

10.- Τέλος ὁ κεμεντσετσης μέ ζίπικες.

Ὁ θίασος λοιπόν αὐτός ἐν ἐπισήμῃ πομπῇ περιεφέρετο μέσα στό
χωριό, ἐπισκέπτόταν κάθε σπίτι. Μέσα σέ κάθε αὐλή ἔδινε τήν παράστα-
ση, νά ποῦμε. Τό πρόγραμμα περιελάμβανε χορούς, ἀλλά καί ἄλλα ἐπεισό-
δια. Ἡ νύφε ἦταν τό μῆλον τῆς ἔριδος. Σέ μιά στιγμή τήν ἄρπαζε ὁ
ζαπτιάς, γιά νά καταλήξῃ τό πρᾶγμα σέ δικαστήριον, τό ὅποτον ἐδίκαζε
ἐπὶ βιασμῷ. Μποροῦσαν καί νά δερνοκοπηθοῦν, νά τραυματισθοῦν, ὅποτε
ἐπενέβαινε ὁ γιατρός.

Μέ ἄλλα λόγια οἱ Μωμοέρ' ἀναπαρίσταναν τήν ζωή, μέ τίς χαρακτη-
ριστικές της ἐκδηλώσεις, τήν ἀναπαρίσταναν κατὰ τρόπο σατιρικό καί

τό κατάφερναν πολύ έντεχνα.

Οι Μωμοέρ' έκαναν τήν εμφάνισή τους τήν παραμονή τής Πρωτο-
χρονιάς. Μέ τήν κωμική τους εμφάνιση σιορποῦσαν κέφι καί χαρά καί
παράλληλα διαιώνιζαν ένα πανάρχαιο Έλληνικό έθιμο.

Ό 'Αντώνης Παπαδόπουλος μᾶς λέγει, ὅτι στό χωριό του, τή Σιγή-
τη, ὁ θιάσος αὐτός - οἱ Μωμοέρ' - εμφανίζεται καί πάλι κάθε Πρωτο-
χρονιά, μέ τή διαφορά ὅτι ἔχει πάθει ~~πολλή~~ αλλοίωση καί ὡς πρός
τήν σύνθεση τῶν προσώπων καί ὡς πρός τήν ένδυμασία τους. Τήν ζίπια
τήν ἀντικατέστησε ἡ φουστανέλλα, ἔχομε τώρα δύο νῦφες, τίς ὅποτες
προσπαθοῦν νά κλέψουν διάφορα πρόσωπα τοῦ θιάσου. Έν πάση περιπτώ-
σει εἶναι ἀξιοπρόσεκτο τό γεγονός τής συνεχίσεως αὐτοῦ τοῦ ἀπλοῦ,
μά τόσο γραφικοῦ έθίμου.

.....ΛΥΡ.-ΤΡΑΓ.-----.....

Ἀνάθεμά σε, ναί κουτσή, πῶς εἶσαι πελαλίδα,
μέ τ' έμέν τό Μωμόερον έξέβες σεβταλίσα.

Ο.- Θά μεταδώσωμε τώρα δίστιχα, πού μᾶς ἔστειλε ὁ Χρυσόστομος Στεφανί-
δης ἀπό τήν Αὐστραλία καί τά ἀφιερώνει στούς δικούς του, πού μέ-
νουν στό χωριό Σιγήτη.

.....ΛΥΡ.ΤΡΑΓ.....

Ο.- Μεταδίδομε τώρα δίστιχα τής ξενιτειᾶς, πού μᾶς ἔστειλε ἡ Μαρία Συρ-
μακέζα ἀπό τή Λάρισα καί ὁ Στεφανίδης Κων/τῖνος ἀπό τό Μαυρότοπο.

..... ΛΥΡ.ΤΡΑΓ.....

Ο.- Στό σημεῖο αὐτό θά σταματήσωμε γιά λίγο, γιά νά ἀπευθύνομε μέ συγ-
κίνηση θερμές εὐχαριστίες στούς ἀγαπημένους μας φίλους, Εὐτυχία Στε-
φανίδη Θεσ/νίκη, Ἀντώνη Παπαδόπουλο Σιγήτη Κοζάνης, Δῆμο Σιδηρό-
πουλο Αὐστρία ~~καί~~ Κων/τῖνο Ἀναστασιάδη Νέα Κρώμνη Δράμας, πού μᾶς
ἔστειλαν εὐγενικές κάρτες μέ συγκινητικές εὐχές ἐπὶ τῷ Νέῳ ἔτει,
ἀλλά καί σέ τόσους ἄλλους, πού μᾶς ἀπηύθυναν θερμό χαιρετισμό ἐπ'
εὐκαιρία τῶν ἑορτῶν.

Καί νά, πῶς μέ στίχους ὁ Κων/τῖνος Ἀναστασιάδης θυμᾶται τά πα-
λιά καί μέ συγκίνηση φανερώνει τής ψυχῆς του τούς καὶ μούς.....

..... Λ Υ Ρ Α(ἀπαγγελία).....

Ο.- Ἀπό τήν οἰκογένεια Σεβαστοπούλου, χωρίον Τροπαιοῦχος Φλωρίνης,,
πήραμε γράμμα, ὅπου μᾶς ἔγραψαν ὁμορφα δίστιχα τής ἀγάπης.

Μέ εὐχαρίστηση τά μεταδίδομε.

.....ΛΥΡ.-ΤΡΑΓ.....

Ο.- Καί τώρα οἱ πονετικοί στίχοι τοῦ Βασίλη Ροδόπουλου ἀπό τήν Καλαμα-
ριά. Ἡ ἔμπνευσή του εἶναι πηγαία καί τό θέμα του μέσα ἀπό τή ζωή.

" 'Απέσ' σόν κόσμον' ὀρφανός ". Παρατηροῦμε, ὅτι οἱ στίχοι ἔχουν ια-
νοποιητική ἀρχιτεκτονική.

.....ΛΥΡ-ΤΡΑΓ.....

- M.- "Αρ ἐμάνεθε σας, τελεῖται καὶ στέκ' ἡ πομπή ἐσούν καὶ τιδέν γιὰ τό
ἵτενον.....κ' εἶπετεν.
- HP.- Γιὰ τό ποῖον;
- M.- Γιὰ τ' ἐκεῖνο.....τό ἵτενον.....ντό θά ἐφτάτεν αὔριον ὄχι, τ' ἄλλ'
τὴν Κερειήν.
- HP.- Ντό θά ἐφτάμε τ' ἄλλ' τὴν Κερειήν;
- M.- Ντό θά ἐφτάτεν, ἐξέρω, θά παίζετεν σό Στρατιωτικόν τό θέατρον, πουρ-
νά ὄχι, τ' ἄλλο τὴν Κερειήν σά Ι5 τῇ μηνός, σά ΙΙ ἡ ὥρα τό πρωί, σό
στρατιωτικόν τό θέατρον, τό θέατρον τῇ Σταθιάδῃ - "Ας ἔλεπαν τ' ὀμ-
μάτια μ'" - καὶ ὁ 'Υγρόπουλον καὶ ὁ Κυριακίδης καὶ ὁ Κοκοζίδης πᾶ
κάτ' ἐφτάγνε, νέσσα.
- HP.- Κιάρ ἐσύ ὅλα ἐξέρτε, ἄλλο ντό ἐρωτᾷς;
- M.- Σὴ γούλα σ' κ' ἐρροῦζεν. 'Εσύ μανάχον πέ με, εἰσιτήριον ἀπ' ὅθεν θά
παίρω, ἐγὼ ἐφθήμερίδας κί δεβάζω.
- HP.- 'Ας σόν Καρύδαν, Βενιζέλου 9, τηλέφωνον 79-060.
- M.- Φῶς τ' ὀμμάτια σ', ἐπ' ἐκεῖνὰ ἐπέρασά καὶ εἶπανε με, τὰ εἰσιτήρια τό
εἴχενε, ἐτελέθαν, ὅφ' ἐπῆγα.
- HP.- Ναί, ναί θεία, ὅφ' ἐτελέθαν, ἄμαν ὁσήμερον ἐπαίραμ' ἄτον κι' ἐπῆγαμε
κι' ἄλλα.
- M.- "Αρ ἀέτ' πέ. "Αρ ἀτό ἐθέλνα νά μαθάνω. 'Ατῷ ἴσα πάω σόν Καρύδαν, θά
παίρω τό εἰσιτήριο μ' ἀπό νωρίς, ἀπ' ἀτώρα, ἐγὼ νά κρούω καὶ παίρω
σό ταμεῖον κενά δουλείαν κ' ἔχω, νά λέγω ὁός τε με εἰσιτήριον καὶ
νά λέγνε με, ἐτελέθαν. "Οχι-ὄχι, νά ἐξέρω σό ταμεῖον κενά θά εὐρήκω,
ἐγὼ ἀπ' ἀτώρα θά παίρω τό εἰσιτήριον μ'. "Αητε ἀφήνω ὕαν κι' ἄς ἐλέπω
σας, νά βροντᾷτεν ἀπέσ' σό στρατιωτικόν τό θέατρον. καὶ νῦν θά
ἔξορῃ τὴν ὥραν πᾶ θά χορεύεται;
.....ΛΥΡ-ΤΡΑΓ.....

θὰ χορεύει ἐκεῖν' τὰ παλαιὰ ὅς ἐς ἑκατόκωρον.
ὁ μακεδώνος ὁ παραβάλλειδης, ὁ κώστα ὁ χαρὰς ποικίλος καὶ ὁ κυριάκος
ὁ εὐδοκίμου.
"Ας ἔμορφα. ἔμορφα.